

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

37. An implens pœnitentiam in peccato mortali peccet mortaliter? Et an
qui oblitus est pœnitentia sibi injunctæ, teneatur secundo eadem peccata
confiteri, vel quid debeat facere? Et an possit à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

sua, & ex omnibus suis circumstantiis est satisfactorium ex opere operantis, illa enim tantum est satisfactio legitima, quemadmodum ad rationem Sacramenti matrimonij tantum videtur assumptus à Christo contractus matrimonialis legitimus inter legitimas personas; sed opus pœnale factum in statu peccati mortalis non est satisfactorium ex opere operantis, vt patet ex secunda conclusione. ergo neque est satisfactorium ex opere operato, & ex vi Sacramenti.

2. Verum his non obstantibus affirmatiuam sententiam non minus probabilem esse puto. Dico igitur opus satisfactorium quatenus est pars Sacramenti, & à Confessario impositum, remittere pœnam temporalem debitam pro peccatis dimissis per absolutionem sacramentalem precedentem, & hoc ex opere operato, etiam si in peccato mortali fiat. Et ita hanc opinionem tenet, qui penes me instar multorum est, sapientissimus Vasq. in 3. p. tom. 4. q. 94. art. 2. dub. 3. num. 10. & ante illum Marf. in 4. q. 11. art. 3. & Med. C. de pœnit. in iuncta extra gratiam impleta. Probat hanc opinio, quia si aliquid oblatet, quominus satisfactio sacramentalis in peccato exhibita remitteret pœnam temporalem, aut hoc esset, quia homo in peccato mortali existens incapax est remissionis pœnæ. Et hoc non, quia ei, qui existit in peccato mortali, remitti potest pœna temporalis, licet non possit remitti culpa aliqua mortalis, aut venialis, quod ex se patet, cum nullum habeat inconueniens, nec etiam obitat prædictæ remissioni pœnæ, quod opus non est meritorium ex defectu hominis satisfaciens, qui debebat ad satisfaciendum esse in gratia, quia satisfactio non operatur ibi per modum meriti condigni, sed per modum Sacramenti mortuorum impetrando remissionem pœnæ temporalis: ergo ad hoc non est necessaria gratia. Dicendum est igitur, quod status peccati mortalis non est obex remissioni pœnæ temporalis faciendæ media pœnitentia sacramentali: ergo in eo statu causatur dicta remissio media pœnitentia in eo statu facta. Consequenter patet, quia Sacramentum & pars Sacramenti operantur suum effectum in subiecto non habente obicem. Antecedens autem probatur, quia pœnitentia sacramentalis non causat remissionem pœnæ temporalis media infusione gratiæ, nec per modum meriti de condigno, quibus status peccati mortalis est obex, sed impetrando illum à Deo, cui impetrationi non obest, quia peccator multa potest à Deo impetrare, & impetrat.

Sup. hoc in
Ref. seq. & in
alia eius not.

3. Notandum est tamen stando in prima sententia, Caietanum, Victoriam, Suarez, Henricum, & Coninch asserere pœnitentiam in statu peccati mortalis impletam remittere postea pœnam temporalem ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille. Sed Hurtadus vbi supra docet hæc à supradictis auctoribus dici sine fundamento, quia si tribuere effectum ex opere operato, recedente fictione, conuenit Baptismo, & fortè pœnitentiæ informi (si datur informis) ideo est, quia hæc duo Sacramenta sunt media necessaria ad remissionem culpæ, & pœnæ æternæ; pœnitentia verò sacramentalis non est necessaria ad remissionem pœnæ temporalis restantis, quia hæc potest pluribus aliis operibus haberi: ergo, &c. & ita hanc sententiam docet etiam Præpositus vbi supra in 3. p. q. 12. de satisfact. dub. 6. n. 82.

4. Nota etiam hic obiter contra Petrum Soto lect. 1. de satisfact. Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 38. sect. 5. Vasq. q. 94. art. 2. dub. 6. Ochagauiam vbi supra. q. 16. Turrianum de pœnit. disp. 28. dub. 5. Reginald. tom. 1. lib. 7. c. 5. n. 47. pœnitentiam à Confessario taxatam iuxta grauitatem peccatorum, & non mino-

rata ob fragilitatem pœnitentis extinguere debitum totius pœnæ temporalis restantis. Ita cum Scoto, Scoto Gabriele, Maiore, & Medina docet Hurtadus vbi supra diff. 15. ad illum, & non pigebit.

RESOL. XXXVI.

An satisfactio sacramentalis facta in peccato remittat, quando homo resurgit per contritionem subsequenter? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 84. alias 85.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Turrianus de pœnit. disp. 38. dub. 3. qui citat Vasquez, Sotum, Ledesnam, & Adrianum. Ratio est, quia nulli in Scriptura sacra inuenitur talis promissio. Ergo sine fundamento asseritur.

2. His tamen non obstantibus, affirmatiuè respondendum esse puto cum Suarez tom. 4. disp. 38. sect. 8. num. 5. Fagundez pr. 2. lib. 19. c. 4. num. 9. Petro Fay de pœnit. in addit. ad 3. part. q. 14. art. 3. disput. unica, Caietano, Petro Soto, Victoria, Navarro. Ratio est, quia sacramentum Pœnitentiæ conlequitur suum effectum recedente fictione, sicut reliqua Sacramenta; ergo etiam satisfactio, vt est pars integralis sacramenti Pœnitentiæ. Consequenter patet, nam vt talis, etiam est opus Dei. Quæ omnia intelligenda sunt, non tantum quoad effectum gratiæ, sed etiam quoad effectum remissionis pœnæ, & ideo Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. c. 15. n. 15. sic asserit. Probabile valde est, quod remotio postea obice peccati mortalis per nouam pœnitentiam, mox ex virtute Sacramenti (per Christi merita) sequatur remissio pœnæ temporalis.

RESOL. XXXVII.

An implens pœnitentiam in peccato mortali peccet mortaliter?

Et an qui oblitus est pœnitentiæ sibi iniunctæ, remanens secundo eadem peccata confiteri, vel quid debeat facere?

Et an possit à Confessario imponi in pœnitentiam sacramentalem opus præcepti, & an pœnitens illum omitens peccet dupliciter?

Et an Confessarius possit imponere pœnitentiæ per modum consilij dicendo, si hoc, vel illud feceris seruiat tibi in satisfactionem?

Et an possit pœnitens pœnitentiam in vindictam peccatorum implere per alterum, quando Confessarius id vult?

Et an Confessarius possit in pœnitentiam sacramentalem imponere opus internum? Ex part. 4. tr. 4. & Milc. Ref. 241.

§. 1. **H**ic casus sæpius in praxi occurrit, & affirmatiuam sententiam quoad primum docet Barbosa nouissimè in collect. Doctorum super Concil. Trident. sess. 13. cap. 8. num. 6. vbi sic ait: Pœnitentiam in peccato mortali adimplens, peccat mortaliter. Ita ille. Verum negatiuam sententiam tenendam esse puto, & ideo Hurtado de Sacramentis disput. 14. de pœnitent. difficult. 14. sic ait: Quamuis qui implet pœnitentiam in statu peccati mortalis ponat obicem effectui primario sacramenti Pœnitentiæ, sed non tamè secundario conferendo media pœnitentiæ sacramentali. Ita ille. Imò plus addit Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 94. art. 2. dub. 5. nempè pœnitentiam sacramentalem in statu peccati mortalis factam, causare ex opere operato remissionem pœnæ temporalis restantis, sicut causat, quando fit in statu gratiæ. Et ita hanc sententiam tenet etiam Martinius in 4.

in 4. quest. 1.1. art. 3. & Medina Cod. de Confessione, quest. de penitentia in iuncta extra gratiam impleta; licet contrarium doceat Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 38. sect. 8. Henriquez lib. 5. cap. 20. num. 7. Coninch de Sacramentis disp. 10. dub. 1.1. asserentes penitentiam sacramentalem in statu peccati mortalis impleam remittere postea poenam temporalem ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille; sed hoc dici absque sufficienti fundamento putat Hurtado ubi supra; quia, si tribuere effectum ex opere operato recedente fictione conuenit Baptismo, & ferre etiam penitentia informi, ideo est, quia hac duo Sacramenta sunt media necessaria ad remissionem culpae, & poenae aeternae. Penitentia uero sacramentalis non est necessaria ad remissionem poenae temporalis restantis, quia haec potest pluribus aliis operibus haberi; ergo, &c. Verum hanc sententiam Suarez, & aliorum, quam sine fundamento dictam putauit Hurtado, probabilem esse docet Guilielmus Mercerus de Sacram. in supplement. part. 3. D. Tooma, quest. 15. dub. 3. quaritur 3. num. 3.

2. Notandum est tamen hic obiter pro praxi contra Richardum in 4. distinct. 17. art. 2. quest. 8. ad 4. D. Antoninum part. 3. tit. 14. cap. 19. §. 19. & Syluestrum ver. Confessio 6. quest. 3. penitentem, qui oblitus est penitentiae sibi iniunctae, non teneri recedendo eadem peccata confiteri, vt aliam penitentiam pro iis recipiat; sed si sua culpa penitentiae non recordetur, sufficit hoc peccatum confiteri, & si forte oblitio accidisset statim post datam penitentiam, & crederet, Sacerdotem adhuc eius esse memorem, teneretur, si posset, ab eo petere quod intinxisset, praesertim quando penitentia est grauis. Ita Coninch de Sacramentis disp. 10. dub. 9. num. 86. Caietanus in summa ver. Confessio iteranda, §. ex satisfactione. Sotus in 4. distinct. 20. quest. 2. art. 2. ad 3. Hurtado distinct. 11. & alij.

3. Notandum secundò contra Paludanum in 4. distinct. 15. quest. 1. art. 2. & Maiorem quest. 2. dub. 1. in penitentiam sacramentalem imponi posse à Confessario opus praecipui. Ita Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 94. art. 1. dub. 6. Hurtado distinct. 8. Coninch dub. 8. Mercerus quest. 14. dub. 4. qui optimè obseruat, si eo casu penitens omittat opus aliàs debitum, iam eadem omissione peccabit dupliciter; si autem explicet, duplicem fructum reportabit, vnum ratione operis praecise considerati, & praecipuo: alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex potestate clauium.

4. Nota tertio contra Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 4. art. 2. dub. 1. num. 9. Nugnum in addit. quest. 13. art. 2. distinct. 1. Coninch, disp. 10. dub. 8. quòd Confessarius non tenetur imponere penitentiam obligantem, quia ex vna parte penitentia sub consilio tantum imposita est sufficienter sacramentalis, vt pote imposita virtute clauium, & ex altera parte penitentia sic imposita potest esse expediens penitenti ob ipsius fragilitatem; & ita docet Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 38. sect. 3. Tannerus tom. 4. disp. 6. quest. 8. num. 7. Nauarrus in manual. cap. 26. num. 24. Henriquez lib. 5. cap. 21. & alij; vnde notissime Mercerus de Sacrament. in supplement. part. 3. D. Tooma quest. 15. dub. 2. n. 5. dixit, penitentiam imponi posse per modum consilij, dicendo: Si hoc, vel illud feceris, seruiat tibi in satisfactionem.

5. Nota quartò contra eundem Vasquez, & Coninch locis citatis. Ledesman in 2. part. quartis, quest. 14. art. 4. & alios, quòd penitens potest penitentiam in vindictam peccatorum implere per alterum, quando Confessarius id vult, siue id velit, quando illam imponit, siue postea, & ideo ex rationabili

causa potest Confessarius imponere penitentiam per alium implendam. Ratio est, quia ex vna parte vnus potest satisfacere pro alio pro poena temporali relicta post remissionem peccati, & ex altera parte obligatio implendi penitentiam oritur ex voluntate Confessarij; ergo quando Confessarius vult, id sufficit. Ita Suarez tom. 4. disp. 18. sect. 9. Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 7. cap. 7. quest. 2. Tannerus ubi supra numer. 11. Mercerus dub. 3. num. 4. & alij. Et tandem.

6. Nota quintò contra Alexandrum 4. part. quest. 84. membr. 2. art. 1. & Almainum in 4. distinct. 15. que 1. posse Confessarium in penitentiam sacramentalem imponere opus internum. Ita Coninch ubi supra Hurtado dist. ult. 7. Suarez sect. 6. & Mercerus dub. 2. Quia sicut Confessarius potest absolueri ab internis peccatis, ita & ad actus internos ligare potest; & quamuis tales actus non sint per se sensibiles, tamen sunt sensibiles per accidens, cum exterius imponuntur, & acceptantur.

RESOL. XXXVIII.

An adimplere penitentiam in statu peccati mortalis, sit saltem peccatum veniale? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. 45.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Layman lib. 5. tract. 6. cap. 15. num. 15. vbi sic ait: Sequitur esse quandam irreuerentiam saltem venialem, si quis penitentiam impleat in statu peccati mortalis; quia Sacramenti aliquam partem suscipit indignè, & ponit obicem consequendi eius effectum, qui est remissio poenae. Ita ille, & ante illum Suarez tom. 4. disp. 38. sect. 8. num. 7.

2. Sed ad hanc opinionem tenendam Lugo de Sacrament. Penitent. disp. 25. sect. 3. num. 32. asserit non inuenire sufficiens fundamentum: nam dicta pars Sacramenti non est collatiua gratiae; ponere autem obicem effectui remissionis poenae, non arguit culpam venialem; alioquin etiam esset peccatum veniale audire Missam in statu peccati, aut adesse in peccato benedictioni Pontificis, quando conceduntur indulgentiae, quia ponitur obex simili effectui, quod tamen nemo concedit. Multò ergo minus debet hoc dici in nostro casu, in quo illud detrimentum postea refarcitur, cum sublato obice habeatur totus ille effectus, quod in auditione Missae & indulgentiis non contingit. Praxis etiam fidelium haec est: nam si alicui pro penitentia detur recitare singulis diebus Coronam, aut dicere orationem breuiem, quoties iurat, nemo dicit peccatum esse veniale non constitutur se in statu gratiae, quoties dicit Coronam, aut orationem illam breuiem. Ita Pater Lugo. Tamen, vt verum fatear, affirmatiua sententia est communis, teste Magno in addition. ad 3. part. quest. 14. art. 2. verb. nihilominus: & praeter Layman, & Suarez, tenet illam Henriquez lib. 5. cap. 18. numer. 3. & cap. 20. numer. 7. Filiucius tom. 1. tractat. 8. cap. 2. num. 57. Reginaldus in Praxi, tom. 1. lib. 7. num. 84. Bonacina de Sacramentis disp. 5. quest. 5. sect. 3. punct. 4. num. 15. & alij.

RESOL. XXXIX.

An qui non adimplet penitentiam in tempore à Confessario praescripto, peccet mortaliter?

Et notatur, quod si in honorem alicuius Festi penitentiam imponat, v.g. Confessarius ieiunium, si per impotentiam à ieiunio illius diei penitens excusetur, non teneatur postea alio die ieiunare.

Secus

Sup hoc sup. in Ref. 14. §. vii. post medium, à vers. qui potest etiam, & in Ref. 33. ad medium, §. i. vers. Hoc autem.

Praeter Ref. not. seq. pro prima diffie. huius tituli lege infra doctrinam Ref. 46. & omni Ref. eius primae annot. & signanter eius §. 1. & supra ex Ref. 32. Vide §. Veru.